

la

L'INSTITUT AGRÍCOLA

Dreccera

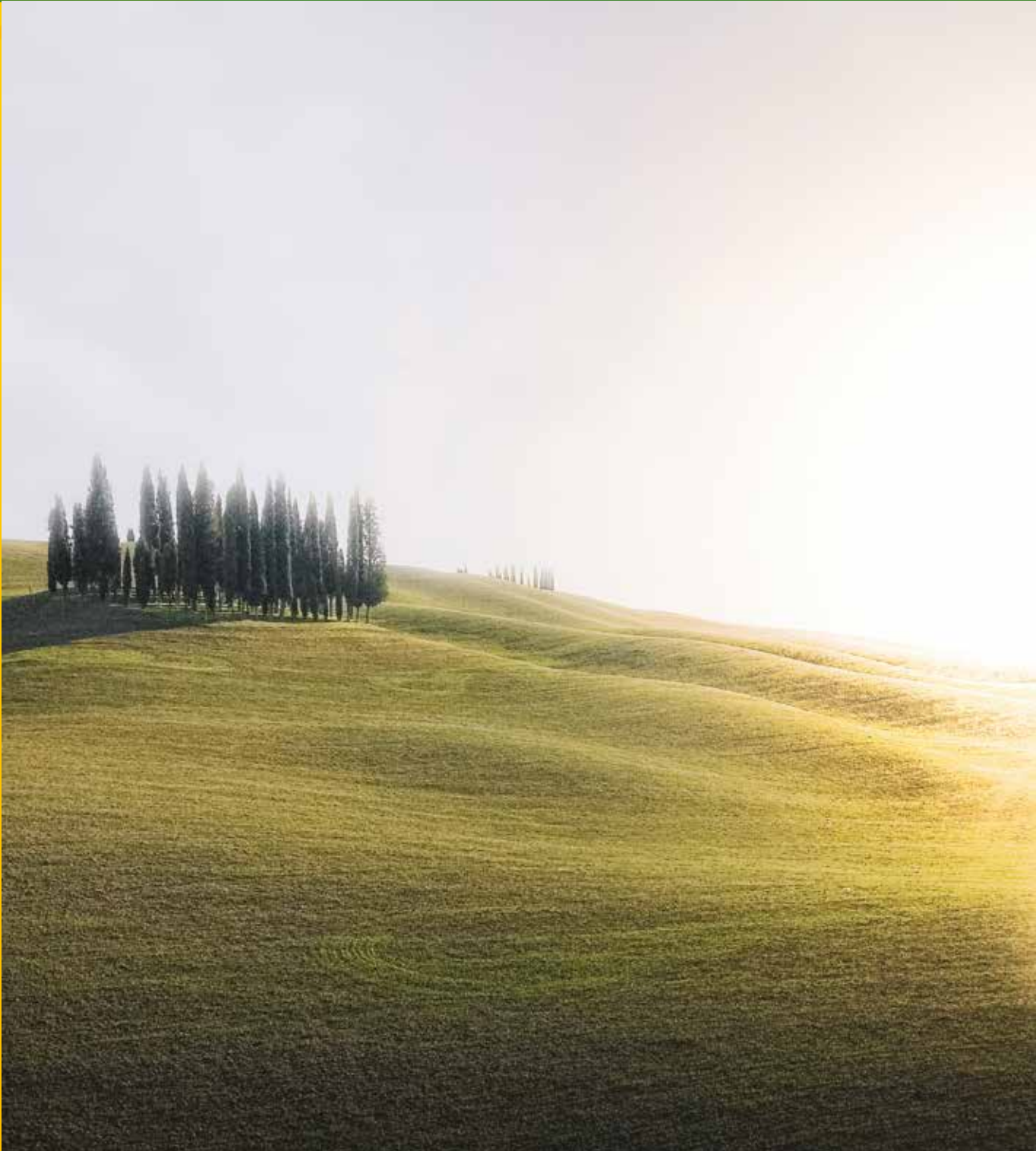
núm. 203

Gener-Febrer 2024

Revista de la Patronal Agrària de Catalunya fundada el 1851

5€

www.institutagricola.org

**NECESSITEM QUE EUROPA SIGUI
UN LLOC DE DIÀLEG**

L'INSTITUT AGRÍCOLA

*Associació d'Empresaris Agraris
Fundat l'any 1851*

Empresaris

4 GEOPOLÍTICA AGRÀRIA*Ens hem de preocupar? Crisi del Mar Roig***8 SERVEI D'ESTUDIS***Mesures d'adaptació al canvi de clima***13 LLIBRES***Prisioneros de la geografia. Tim Marshall***14 TERRITORI***El TSJ anul·la el pla de protecció del medi natural de l'Alta Garrotxa***18 MEDI AMBIENT***Europa es queda sola***20 EUROPA***Jacques Delors, estadista europeu, artífex de la Unió Europea***23 AIGUA***Aportacions de l'Institut Agrícola a la Taula Nacional de l'Aigua***24 RECULL DE PREMSA***Agua y alimentación, olvidadas.
Por Manuel Pimentel - The Objective***Europa ha de ser un lloc de diàleg**

És necessari fomentar el desenvolupament intel·lectual i moral d'Europa entesa no únicament com unitat política sinó com a civilització. I és per això que no podem renunciar al missatge clar que estem disposats a defensar la nostra forma de vida, que mantindrem la unitat més enllà de les temptacions ideològiques de poc calat o de l'electroencefalograma pla del dirigent de torn.

Europa es defineix per la fidelitat a una triple herència que ha rebut i que està formada per les grans creacions de l'esperit universal i la filosofia grega, el dret romà i la religió bíblica. A tot això li hauríem d'afegir dues creacions europees: la ciència moderna i l'estat de dret amb el seu sistema de llibertat, i li podríem afegir la institució universitària.

Europa ha de ser un lloc de diàleg ja que és una responsabilitat bàsica de la política, però malauradament, els crits de les reivindicacions substitueixen la veu del diàleg. Per tant, estem cridats a donar nova dignitat a la política entesa com màxim servei al be comú i no com una ocupació de poder.

Ha de ser un espai inclusiu per afavorir que Europa sigui una comunitat inclusiva considerant el fenomen migratori no com un procés indiscriminat i sense regles, però tampoc aixecar murs d'indiferència o de por.

Ha de ser un espai de solidaritat. En aquests moments Europa viu una espècie de dèficit de memòria. Tornar a ser una comunitat solidària significa redescobrir el propi passat per enriquir el propi present i lliurar a la posteritat un futur d'esperança.

Ha de ser una font de desenvolupament. Cal que hi hagi treball amb les condicions adequades i els governs han de crear les condicions que afavoreixin un empresariat sa i nivells òptims d'ocupació.

Ha de ser un espai de pau on ser treballadors de pau significa fer-se promotors d'una cultura de pau i això exigeix amor a la veritat.

No és possible amagar que, malgrat que Europa segueix sent el més gran espai de llibertat i prosperitat del món, existeixen símptomes de desmoralització, de desorientació, de cansament que poden conduir a la deshumanització, l'abolició de l'humà i la negociació de la condició personal de l'home.

Robert Shuman va declarar, en l'etapa final de la seva vida, que si volgués, en aquell moment tornar a començar, ho faria a partir de la cultura amb l'objectiu de contribuir a que Europa recuperi plenament els valors i principis que la varen forjar com a civilització i dels que depen la continuïtat de la seva missió històrica. Europa no és el problema sinó, si és fidel a si mateixa, la solució.

la Drecera**Director:**

Josep Maria Majó

Redacció, Administració i Publicitat:

Plaça Sant Josep Oriol, 4 - Barcelona 08002

Tel. 93 301 16 36

Fax. 93 317 30 05

E-mail: info@institutagricola.orgwww.ladrecera.com**Impressió:**

OFFSET INFANTA

Suscripció anual:

30 euros

Dipòsit Legal:

B - 23.784 - 1993

Associada a l':

LA DRECERA expressa la seva opinió mitjançant l'Editorial. Les informacions i opinions expressades en els articles signats són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Ens hem de preocupar?

Sí!

A les imposicions “verdes” que redueixen les superfícies cultivables i limiten la producció d'aliments i al conflicte d'Ucraïna-Rússia, ara li hem d'afegir la crisi del Mar Roig

La lliçó per aprendre a Europa: hem de donar valor a la sobirania productiva agroalimentària

EL MAR ROIG ÉS UNA RUTA MARÍTIMA COMERCIAL VITAL

Els atacs al transport marítim al Mar Roig significaran **costos addicionals “inevitables”** per a les empreses alimentàries europees i amenaçaran amb un augment de la inflació dels aliments, va advertir l'**IGD (Institut for Grocery Distribution)**. En un informe semestral publicat recentment, el **Banc Mundial** va advertir que la interrupció de rutes marítimes clau estava “erosionant les xarxes de subministrament i augmentant la probabilitat de colls d'ampolla inflacionaris”.

De fet, la crisi al mar Roig és un dels grans problemes que afronta l'economia mundial aquest any, d'acord amb una enquesta realitzada pel **Fòrum Econòmic Mundial**. El document sosté que, encara que les pujades de preus s'han moderat substancialment en els últims mesos, “la inflació continua sent vulnerable a les pertorbacions en els mercats de productes bàsics i cadenes de subministrament”. En concret, “una pertorbació prolongada al Mar Roig i l'escalada de conflictes regionals” tenen un elevat pes sobre les perspectives de la inflació en els pròxims mesos. A això caldria sumar l'arribada del Niño, que “**podria augmentar els preus mundials dels aliments fins a un 9%**”.

Tot això podria aigualir la moderació de la inflació que venia observant-se mesos enrere. En concret, l'informe planteja un escenari central en el qual la inflació mundial es frena lleu però progressivament, passant del 5,9% registrat l'any passat, al 4,8% aquest any, cosa que al seu torn permetria que els bancs centrals obrissin gradualment la mà reduint els tipus d'interès per afavorir la inversió i el consum, apuntant la recuperació econòmica en la segona meitat de l'any, però aquestes previsions quedarien en res si els problemes al voltant del mar Roig persisteixen. (*Financial Times*)

El desastre del Canal de Suez se suma als problemes existents en el transport marítim, ja que el trànsit a través del vital Canal de Panamà ja està restringit a causa d'una greu sequera

El mar Roig és una ruta marítima comercial vital, que sol representar el 15% del total del comerç marítim mundial, inclòs **el 8% dels cereals, el 12% del petroli transportat per mar i el 8% del gas natural liquat transportat per mar**. Des del primer atac hutí el 19 d'octubre, el trànsit al mar Roig ha caigut dràsticament.

L'últim indicador mensual publicat el desembre passat pel **Kiel Institute for the World Economy** va mostrar que arran de l'inici dels atacs hutíes, els fluxos de contenidors a través del mar Roig es van reduir a menys de la meitat del nivell habitual al desembre i van caure per sota del 70% dels volums habituals a principis de gener.

CAPACITAT DE CÀRREGA DIÀRIA AL CANAL DE SUEZ

Equivalent a contenidors de 20 peus.
Xifres en milers

Font: FT

Els preus per moure mercaderia de la Xina a Europa pugen un 160% en només tres setmanes

Aquest pas clau s'ha tornat tan perillós que les navilieres s'han vist obligades a buscar una ruta alternativa que voreja l'Àfrica per l'oceà Atlàntic per travessar el **cap de Bona Esperança**. Això suposa temps –el viatge dura uns 20 dies més–, però també més diners, un cost qualificat d'“inassumible”. La indústria d'alimentació i begudes ha encès els llums d'alarma. La seva patronal **Fiab** ha alertat que la crisi al mar Roig “està generant tensió”, va afirmar el seu president, **Ignacio Silva**, qui va afegir que “la cadena de valor segueix tensionada i les indústries trebalem per rebaixar l'impacte, però els costos continuen elevant-se”, cosa que comença a afectar els preus de venda.

Els atacs de grups hutíes que operen a lemen a vaixells de mercaderies internacionals al mar Roig estan assestant **un dur cop a les exportacions d'alfals**, una producció en la qual **Espanya és líder europeu** i de la qual el 80% té com a destinació els mercats internacionals, entre els quals els seus primers i majoritaris clients són els països d'Orient Mitjà i Àsia, fins on arribaven a través del canal de Suez a Egipte. I el mateix succeix amb l'exportació de fruita i de porcí. **S'esperen retards** en els enviaments d'aminoàcids, additius i algunes vitamines **procedents de la Xina**, que serveixen per donar qualitat als **pinsos**, i d'una “part molt petita” d'olis tropicals com el de palma o coco, que arriben per la ruta asiàtica i s'empren en el processament de subproductes.

És un risc que Europa i el Govern espanyol vigilen de prop. “La situació del mar Roig és un element de preocupació, perquè està augmentant els costos logístics i els de producció de moltes empreses; és un factor de risc que estem seguint de prop”, va manifestar el ministre d'Agricultura, **Luis Planas**. De moment, el preu dels contenidors s'ha duplicat des de desembre en el cas dels més petits (6 metres), en passar de 1.450 a 2.800 dòlars, i s'ha triplicat en els més grans (12 metres), amb preus que assoleixen els 6.200 dòlars enfront dels 1.850 anteriors.

Per què ens hem de preocupar? No només el petroli o el gas natural passen pel Canal de Suez a bord d'enormes vaixells. Per aquesta ruta també transita el 30% dels contenidors que donen vida al comerç mundial.

Pensem en aliments com els cereals, en fertilitzants per als cultius, i fins i tot en tecnologia, gairebé tot el que importem depèn del que passi en aquest punt del món.

Per això, a la Unió Europea, cal blindar la soberania productiva agroalimentària.

L'AGRICULTURA EUROPEA NO POT DESPRENDRE'S, CADA COP, DE MÉS SUPERFÍCIES

La Comissió Europea, vol convertir en un jardí salvatge una bona part del territori europeu. **Prima una ideologia verda irracional davant el criteri tècnic i la racionalitat.** El 30% de la superfície europea estarà sota algun règim de protecció el 2030 i el 10% de la superfície agrícola haurà de posseir valors paisatgístics

Els agricultors i ramaders europeus porten més de 30 anys treballant per millorar la sostenibilitat ambiental de les seves explotacions. Des de 1990 el sector ha reduït en un 20% les seves emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i un 18% els seus abocaments de nitrats als rius i aqüífers, segons dades de la mateixa Comissió Europea.

Amb tot, moltes vegades la percepció de la societat no és aquesta, culpabilitzant produccions, com la ramadera, que són vitals per a l'aportació de proteïna en les nostres dietes, a més de per aconseguir una gestió territorial sostenible des del punt de vista social i mediambiental.

La **invasió russa d'Ucraïna** suposa un cop molt dur als plans de la Comissió Europea de convertir la UE en un "jardí" des del punt de vista agroalimentari, obligant a reposicionar en el mapa públic temes que fins ara eren tabú: des de la importació de llavors i cereals de països que utilitzen la modificació genètica de manera massiva, passant per una modificació substancial de l'Estratègia "del camp a la taula" pel que fa a la promoció de mètodes agro que suposin una reducció substancial dels rendiments per hectàrea dels cultius. Doncs ara li **afegim la crisi del mar Roig.**

Si bé hi ha certs elements capitals que ara es tornen més importants en el Pacte Verd Europeu com són l'augment de la capacitat instal·lada renovable, la diversificació de fonts d'energia, la reconversió de les indústries més dependents dels combustibles fòssils

o la reducció de petjada de carboni i hídrica, n'hi ha molts que han de quedar guardats al calaix. És el cas de la desaparició de tecnologies netes, eliminació de capacitat de producció en determinats territoris per reconversió a agricultura ecològica o l'aranzel de carboni en frontera, una cosa que té un impacte especial en sectors dels quals som dependents com la fabricació de fertilitzants i adobs, de la qual Rússia és un dels principals productors.

Per això, cal blindar l'actual sobirania productiva en la matèria agroalimentària. Per aconseguir aquest objectiu, és imprescindible establir polítiques que afavoreixin l'augment de la producció agregada agroalimentària, mecanismes d'articulació dels mercats interns (eliminar barreres fiscals, regulatòries, fitosanitàries o mediambientals, creant regles comunes i homogènies) i una política de diversificació activa en importacions estratègiques com és el cas de la pràctica totalitat del sector oleaginós i la necessitat de reforçar la producció de fertilitzants on el pes de la producció europea és baixíssima respecte al total global: només el 9% del nitrogen, el 3% dels fosfats o el 8% de la potassa.

Amb els punts forts que Europa té en matèria agroalimentària, cal encarar els punts febles de manera urgent i sense dogmatismes. És possible una producció sostenible d'aquests productes per dotar Europa d'un major marge de maniobra en oleaginoses, cereals (especialment en la interconnexió de mercats locals i provincials a Europa aïllats i amb rendiments molt baixos per hectàrea en cereals per a la producció de pinsos animals) i, alhora, per a una producció sostenible de biocombustibles avançats on s'han marcat objectius ambiciosos en els últims anys. que ens compromet no només el subministrament energètic sinó també una part substancial del subministrament de cereals, ja que el 30% del trànsit internacional passa pel front rus-ucraïnès.

EL VALOR DE LA SOBIRANIA PRODUCTIVA AGROALIMENTÀRIA NOMÉS APAREIX EN COMPTADES OCASIONS I EXCLUSIVAMENT QUAN ES PRODU-EIXEN AMENACES RELLEVANTS EN EL SUBMINISTRAMENT DE MATÈRIES PRIMERES ALIMENTÀRIES IMPORTADES DE TERCERS PAÏSOS. AQUEST ÉS EL CAS AL QUAL ENS ENFRONTEM, ENMIG D'UN CONFLICTE GEOPOLÍTIC.

MESURES D'ADAPTACIÓ AL CANVI DE CLIMA

Visió agroindustrial, aigua i forestal

Al llarg dels darrers anys, la nostra comprensió i abordatge del canvi climàtic ha canviat de manera significativa. L'evidència científica sobre en què consisteix el canvi climàtic i l'impacte que té sobre els diferents sectors productius han avançat notablement, la qual cosa ajuda a una millor gestió.

JAVIER SANTACRUZ

Economista i analista financer.

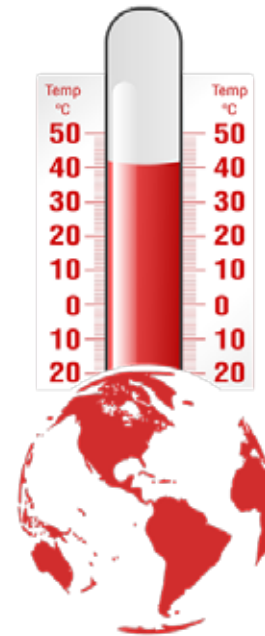
Cap del Servei d'Estudis de l'Institut Agrícola

LA URGÈNCIA D'UNA ESTRATÈGIA D' ADAPTACIÓ

Necessitem anar de les solucions taxatives a mesures racionals.

Les estratègies de mitigació han passat fins ara per mesures que impliquen l'estancament o fins i tot el decreixement econòmic (la vella tesi dels límits al creixement de la **Conferència d'Estocolm de 1972**). Un lleu anàlisi de costos i beneficis de la mitigació desaconsella aquesta via perquè encara no es comprèn del tot quin pot ser el comportament de la Terra (l'objectiu dels 1,5°C no se sap fins a quin punt la pròpia dinàmica de la Terra hi porta, no s'ha calculat quant de l'augment de temperatures es deu a l'acció humana i quant per la pròpia dinàmica natural).

Partir com a suposat implícit, gairebé mai prou discutit, que tot el canvi del clima es deu a la interacció humana no deixa de ser un argument no recolzat en cap evidència científica.

Un segon element fonamental és la urgència dels impactes en el curt termini. En aquest sentit, l'estratègia d'adaptació és més beneficiosa en el curt termini a causa de la urgència d'enfrontar els impactes actuals i futurs del canvi climàtic.

- 1. Urgència i Impactes Immediats:** Segons el Panell Intergovernamental sobre Canvi Climàtic (**IPCC**), els impactes del canvi climàtic ja estan ocorrent i afecten comunitats a tot el món. L'adaptació es torna imperativa per abordar els riscos immediats i protegir les poblacions vulnerables davant esdeveniments climàtics extrems, com huracans, inundacions i onades de calor.
- 2. Limitacions en la Mitigació a Curt Termini:** Tot i que la mitigació és essencial per abordar les causes fonamentals del canvi climàtic, la implementació de mesures significatives pot portar temps a causa de la necessitat de transformacions profundes en sistemes econòmics i energètics. L'adaptació permet abordar immediatament els impactes inevitables mentre es treballa simultàniament en la mitigació a llarg termini.
- 3. Reconeixement de Limitacions en la Mitigació Total:** Alguns experts argumenten que, ateses les concentracions actuals de gasos d'efecte hivernacle, és poc probable que s'evitin tots els impactes negatius del canvi climàtic fins i tot amb esforços exhaustius de mitigació. Per tant, l'adaptació esdevé una estratègia necessària per lidiar amb impactes inevitables.
- 4. Enfocament Holístic i Resiliència:** L'adaptació no només es tracta d'enfrontar els impactes climàtics, sinó també de construir sistemes més resilents. Aquest enfocament holístic aborda la capacitat de les comunitats per adaptar-se a canvis climàtics i no climàtics, enfortint la seva capacitat de recuperació enfront de múltiples amenaces.

Cal, per tant, **enfocar-se en l'adaptació en un terreny estratègic com agricultura, aigua i forestal**, descartant més esforços ineficients i ineficaces en matèria de mitigació. Això ens porta a explorar quines són les principals mesures d'adaptació que no suposen distorsió del creixement econòmic, sinó que genera incentius a la inversió, innovació i productivitat.

De manera esquemàtica:

- L'adaptació comença amb la comprensió de l'impacte de fenòmens climàtics cada vegada més extrems: **sequeres, inundacions i onades tant de calor com fred**. Quin tipus d'eines concretes es poden gestionar per tolerar èpoques de sequeres prolongades i, alhora, canalitzar ràpidament moments d'inundació sobre els sòls cultivables i l'entorn natural.
- La gestió de reserves, canalitzacions, d'una banda, i **intensos processos d'innovació en plantes, races, infraestructures i aliment animal**, d'altra banda, per adaptar-se a les oscil·lacions pendulars de la temperatura, com es van difuminant les estacions de l'any i les temporades que abans eren perfectament identificables.
- **Augments substancials del valor afegit per hectàrea cultivada**. Un primer èxit és l'increment del valor agregat mitjà per unitat de terreny d'un 34% fins a 31.913 € en les explotacions agrícoles espanyoles, en les quals s'evidencia una transició de l'explotació mitjana i petita a la de caràcter comercial, incrementant considerablement el percentatge d'explotacions agrícoles de més de 100 hectàrees (*European Commission, 2023*).
- **Acabar urgentment amb l'estratègia "farm to fork"**, en la qual productors i empresaris del sector rebran subvencions monetàries en funció dels objectius complerts en matèria de reducció d'emissions i agroecologia. Es tracta d'una de les estratègies europees més danyoses a l'hora de generar productivitat i innovació en el sector per les prohibicions que estableix (fertilitzants, químics, agricultura de "quilòmetre zero", efectes inflacionistes...) i una vinculació cada vegada més gran amb els subsidis públics. En el cas d' Espanya, el pagament d'aquestes correspondrà a les CCAA, subvencions per a les quals el govern central disposa d'un pressupost de 1.107,49 M€ (*Álvarez Ondina, Montoriol Garriga, & Diaz Sergio, 2021*).
- Foment de rotacions de cultius herbacis de secà, que incloguin lleguminoses i oleaginoses, i substitueixin el cultiu del cereal, ajustant així l'aportació de nitrogen a les respectives necessitats del cultiu, dins del marc de les mesures del PNIEC en matèria d'agricultura (*Pinto Fernandez & Alonso Moya, 2021*).

- **Reemplaçament dels químics basats en amoníac per gasos renovables** (combinació de biogàs i hidrogen verd a partir de tractament de residus, llots, purins i restes de la indústria). Igual que la promoció de polítiques de substitució de consum ramadera en la població amb l'objectiu de reduir les emissions d'efecte hivernacle producte d'aquesta font (*Braga, i altres, 2022*).
- Descens del consum de petroli i derivats en el sector agroalimentari (passant de 3,3 milions de tones de petroli el 2004 a 2,6 milions gràcies a l'aplicació de les polítiques del Pla d'Agricultura Comuna (PAC) (Ministeri d'Agricultura, Pesca, i Alimentació., 2023).
- Desplegament del pla de modernització de la irrigació parteix del pla de recuperació, transformació, i resiliència amb inversions del voltant de 800 M€ (*Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), 2023*). Els passats plans de modernització de la irrigació desplegats per les CCAA i el MAPA van aconseguir millorar la qualitat de prop d'1,8 milions d'hectàrees, amb una inversió al voltant de 3,8 B€ entre 2002 i 2015 (*Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)., 2023*).
- Increment de la qualitat química dels cossos d'aigua a Espanya a un 87% el 2019 (*Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)., 2023*).

- El tercer cicle de revisió del pla de la base hidrològica dels rius amb noves zones d'irrigació en 241.000 hectàrees als rius **Duero, Ebre, i Guadiana**. Això sumat a restriccions en l'ús de l'aigua per a prop de 9 milions de persones, mitjançant aquestes mesures s'estima que els nivells del cabal del sistema hidrogràfic incrementin en un 25% en els pròxims anys (*Alfonso Sanchez, Prieto Del Campo, & Estevez, 2023*).
- Formació en gestió agropecuària amb l'objectiu d'ensenyar als agricultors tècniques de cultiu més sostenibles que les tradicionals.
- Necessitem **un intens procés d'innovació en l'obtenció de noves plantes i noves races** que siguin més resistents i descobrir noves fonts de proteïna vegetal i animal que ajudin a un consum més equilibrat. La importància d'una dieta natural i saludable no està renyida (sota cap concepte) amb la investigació genètica i l'aplicació de nous fertilitzants que resisteixin fenòmens més extrems.
- Crear i potenciar els **mercats de carboni i de drets d'aigua**, de manera que hi hagi un preu als recursos, generar estalvis, eficiència i el finançament suficient per tenir aire i aigua de qualitat.

EN MATÈRIA FORESTAL, CAL DESPLEGAR UNA DOBLE ESTRATÈGIA.

D'una banda, reforestar implica seleccionar zones on el consum de l'aigua del subsòl sigui mínim i, alhora, eviti l'erosió dels sòls. El pressupost actual en reforestació, desemborsant-se prop de 1.600 M€ (Feas & Steinberg, 2021), ha de ser redirigit i redimensionat. No hi ha un problema de desforestació ni de desaparició de massa forestal, tot el contrari. **Només s'aprofita un 25% del creixement anual de la massa forestal.**

Però, d'altra banda i, molt més important que la plantació d'arbres, hi ha la gestió dels ja existents. Amb un país com Espanya que té la tercera major superfície forestal d'Europa, cal revolucionar la gestió forestal introduint els incentius econòmics que permetin tant als propietaris com a les administracions públiques la gestió a llarg termini que minimitza el risc d'incendis, contenir sequeres i inundacions...

D'aquesta manera, el desemborsament de 1.280 M€ per a la cooperació i coordinació en la gestió d'incendis forestals dins del període 2022-2032 (Ministeri de la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic., 2022) ha de ser també redirigida.

Una revisió del Pla Sectorial d'Adaptació al Canvi Climàtic per a l'àmbit de treball forestal, desertificació i caça i pesca continental del PNACC-2, programat per al 2025, competència del MITECO, MAPA i les CCAA, amb data a 2025 a través de projectes d'ordenació de forests, plans dasocràtics, plans tècnics. Per a això s'empren les directrius bàsiques

de gestió forestal sostenible (AGE), instruccions d'ordenació de forests (CCAA), models de tipus de gestió forestal autonòmics (CCAA) (Ministeri de Transició Ecològica i Repte Demogràfic., 2022).

Restauració d'hàbitats (refugis climàtics), gestió forestal, investigació i seguiment del canvi global dels parcs nacionals, educació ambiental en matèria de canvi climàtic, per a això s'han desemborsat 136,30 M€ (Ministeri de Transformació Ecològica i el Repte Demogràfic., 2022).

Desenvolupament de embornals forestals en un sistema de regeneració de sistemes endevinats, mitjançant el foment de xoperes i processos de substitució de cultius en sòls inundables, amb la qual cosa s'estima que es generin absorcions addicionals de 0,78 milions de tones de CO₂, l'anterior dins del marc dels objectius del PNIEC a 2030 (Fundació Canal d'Isabel II., 2021).

En definitiva, cal redirigir el marc actual dins del context de **l'European Green Deal** en el qual s'han situat una sèrie d'objectius a complir pels estats signants del pacte a complir per a dues dates: 2030, 2050. Entre aquests destaquen la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle en 55% i plantar 23.000 milions d'arbres. Amb un pressupost d'1,7 B€, dels quals 37.200 M€ han estat destinats per a Espanya que s'estén en el període 2021-2027 (European Commission., 2024).

*Aquest article ha estat la base de la ponència d'en Javier Santacruz, en el **Foro Agua, Alimentos y Sostenibilidad**, organitzat per **El Instituto de la Ingeniería de España**. Enginyers, científics, agricultors i ramaders s'uneixen per donar resposta als problemes de la gestió de l'aigua i la producció agroalimentària davant els desafiaments del canvi climàtic.*

Capturi amb la càmera del mòbil el QR i podrà veure el vídeo de la jornada i l'explicació prèvia del Foro.

Lectures recomanades

**PRISIONEROS DE LA GEOGRAFIA:
TODO LO QUE HAY QUE SABER DE POLITICA
MUNDIAL A TRAVES DE DIEZ MAPAS**

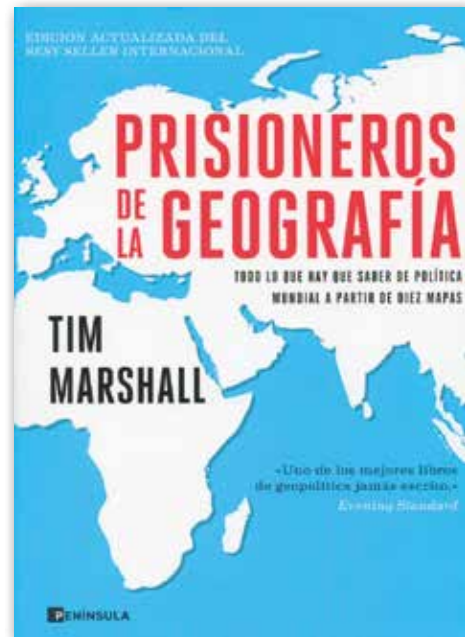
TIM MARSHALL

Un llibre il·luminador sobre l'enorme influència de la geografia en la política mundial.

Hi ha un límit al que els homes poden decidir. Sovint, es tracta d'un límit real, físic. Muntanyes, rius, mars i formigó s'interposen entre el que els dirigents han volgut per als seus països al llarg de la història i el que han pogut aconseguir. Per entendre i explicar el que passa al món solem referir-nos a persones, idees i moviments polítics; però sense els condicionants que imposa la geografia el resultat de semblant aproximació senzillament està incomplet.

Molts dels accidents geogràfics del planeta continuaran existint en el futur. D'aquí a un segle, Rússia continuarà mirant amb angoixa cap a l'oest, i hi continuarà trobant una planícia difícil de defensar. La serralada de l'Himàlaia continuarà separant Índia i Pakistan i impedit en gran part un enfrontament directe. Florida continuarà sent el guardià que vigili l'entrada i sortida al golf de Mèxic, pertanyi al país que pertanyi.

Amb aquest punt de partida, i a través de deu mapes—de Rússia, Xina, Estats Units, Europa, Àfrica, Orient Mitjà, Índia/Pakistan, Corea/Japó, Llatinoamèrica i l'Àrtic—, Tim Marshall mira al passat, al present i al futur de la humanitat en aquest llibre, una obra d'investigació excepcional i accessible, d'enorme èxit a Regne Unit i Alemanya, que ha obert els ulls de molts sobre un dels més grans (i més ignorats) factors que determinen la història mundial.

Tim Marshall és una autoritat en matèria d'informació internacional, amb més de vint-i-cinc anys d'experiència com a reporter.

Ha estat corresponent per a la cadena britànica **Sky News** i ha col·laborat amb la **BBC** i amb **LBC/IRN**.

Ha treballat en més de trenta països i cobert les guerres de Croàcia, Bòsnia, Macedònia, Kosovo, Afganistan, Irak, Líbia, Síria i Israel.

Ha publicat articles a **The Times**, **The Sunday Times**, **The Guardian**, **The Independent** i **The Daily Telegraph**, i és autor de diversos llibres. Actualment resideix a Londres i escriu per al web **The What And The Why**, de la qual és fundador.

EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA ANUL·LA EL PLA DE PROTECCIÓ DEL MEDI NATURAL DE L'ALTA GARROTXA

El Tribunal admet la demanda interposada per l'INSTITUT AGRÍCOLA contra l'Acord de Govern que va aprovar definitivament el Pla de protecció del medi natural i del paisatge de l'Alta Garrotxa. I, per Sentència, encara no ferma, el declara anul·lat.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Per Resolució del llavors Departament de Medi Ambient, d'11 de novembre de 2004, s'aprovava definitivament la delimitació de l'espai protegit de l'Alta Garrotxa. Espai que incloïa territori dels municipis d'**Albanyà, Cabanelles, Maçanet de Cabrenys i Sant Llorenç de la Muga**, a la comarca de l'**Alt Empordà; Beuda, la Vall de Bianya, Montagut i Oix, Sales de Llierca, Sant Joan les Fonts i Tortellà**, a la comarca de la **Garrotxa**; i **Camprodon, Molló i Sant Pau de Segúries**, a la comarca del **Ripollès**. En total representaven 32.880 hectàrees protegides.

A partir d'aquí va transcorre un temps amb poca activitat envers la gestió d'aquest espai protegit. Malgrat que existia un Consorci creat, ex profés, per a aquesta finalitat. Però a principis del 2018 el Departament de Territori i Sostenibilitat va endegar els treballs de redacció del que es va anomenar "*Pla de protecció del medi natural i del paisatge de l'Alta Garrotxa*". Els quals, com ens té massa acostumats dit Departament, sigui amb la nomenclatura que sigui, es van iniciar sense comptar ni consultar amb els representants dels empresaris i propietaris forestals. **És per això que l'INSTITUT AGRÍCOLA, a mitjans del 2018, ja vam demanar formalment al Departament informació al respecte. I tot i la nostra reiteració, no es va rebre cap resposta.**

En paral·lel, el mateix Departament va endegar el procediment d'avaluació ambiental estratègica, de conformitat amb la normativa vigent —Llei 6/2009 d'avaluació ambiental de plans i programes. Aquest procediment va finalitzar amb la Resolució TES/1851/2018, de 25 de juliol de 2018, de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural que va establir que l'avaluació havia de ser la simplificada i no l'ordinària. **Decisió, aquesta, que no vam compartir, i que va ser un dels punts que l'INSTITUT AGRÍCOLA va incloure a la demanda judicial que posteriorment es va interposar, i de la que em parlarem en la pàgina següent.**

Seguidament, l'1 de març de 2019, el mateix Departament aprovava inicialment el Pla de protecció, incloent el territori delimitat pel Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) de 2004, més tota una zona perifèrica de protecció. Fent, doncs, que la superfície que s'incloïa al Pla de protecció arribés fins a les 50.275 hectàrees. És a dir, incrementava en més del 50% l'abast ja aprovat i establert prèviament. Ampliació, desmesurada, a la que hi donà suport el "*Consorci per a la protecció i la gestió de l'espai d'interès natural de l'Alta Garrotxa*" —format per onze ajuntaments, tres consells comarcals, la Diputació de Girona i la Generalitat de Catalunya. Però, que, evidentment, ni el territori, ni els seus representants, com l'INSTITUT AGRÍCOLA i el Centre de la Propietat Forestal —en el que l'INSTITUT AGRÍCOLA hi tenim un vocal dels cinc que representen la propietat privada forestal—, hi vàrem estar conformes.

Vista aquesta manera de treballar del Departament, el qual, malauradament, no ens venia de nou, va fer que poséssim en coneixement de tots els possibles interessats, i especialment als nostres socis que tenen propietats o activitats a l'Alta Garrotxa, de tot el que estava succeint. Per això, es van publicar varis articles a la nostra "*Drecera*". Concretament als números 174, 175 i 177, així com vam organitzar una reunió informativa el setembre. I, finalment, a finals del mateix mes, es presentava un extens i argumentat escrit d'al·legacions contra l'aprovació inicial del Pla de protecció. Tot plegat, dins el mateix any 2019.

Els aspectes més importants que es van al·legar per tal que el referit Pla no prosperés foren els següents:

- Manca de consulta prèvia als propietaris i empresaris agrícoles i forestals del territori.
- Ínfima representació dels propietaris i empresaris agrícoles i forestals als òrgans de govern de l'espai protegit.
- Manca d'un estudi econòmic-financer de l'aplicació a les mesures i actuacions que incloïa el Pla.
- Necessitat d'una prèvia avaluació ambiental ordinària, i no simplificada.
- Incorporació d'una zona de protecció i connectivitat no inclosa dins el PEIN.
- Existència de conceptes jurídics indeterminats: bosc d'evolució natural, ús públic de l'espai natural, àrees d'atenció especial, etcètera.
- Reducció o limitacions d'usos i activitats fins llavors permesos.

Però malgrat aquesta ferma oposició, i demostrada especialment la manca de consulta al territori i a les organitzacions empresarials agràries i forestals, ometent fins i tot els informes desfavorables d'organismes representatius de la propietat forestal, per Acord de Govern 15/2021, de 9 de febrer, s'aprova —en vigílies d'eleccions al Parlament català— el Pla de protecció del medi natural i el paisatge de l'Alta Garrotxa. És a dir, amb traïdoria, volien “*deixar-ho tot ben lligat*”, pel que poguésser.

Un Pla de protecció que havia de ser la punta de llança d'una nova era en la gestió del territori

El Pla de protecció de l'Alta Garrotxa sempre se'ns havia venut, per part del Departament, com una nova generació de planejament per a gestionar, aquest cop sí, ens deien, els espais protegits. Una nova tipologia que havia de ser l'eina de treball de la recent, llavors, creada Agència de la Natura de Catalunya —de la que n'hem parlat, i parlarem, malauradament, en articles apart. La qual, amb la seva governança, les seves directrius, regles i actuacions havia de solucionar, d'una vegada per totes, o no !, el mal endèmic dels espais naturals: prohibició il·limitada per efectuar-hi activitats econòmiques, incloent-hi els aprofitaments forestals, manca de representativitat dels propietaris i empresaris forestals als òrgans de govern, inviabilitat

econòmica de les explotacions forestals, alta freqüentació de persones i vehicles aliens a les explotacions, etcètera. Per aquestes, i per altres raons, des de l'INSTITUT AGRÍCOLA sempre hem estat molt amatents a tot el procediment seguit des de la seves beceroles.

I a la mínima que vam tenir coneixement de la seva gènesis, vam sol·licitar, en la representació que ostentem, estar-ne informats. Però ja heu vist que no va ser així. Tot i haver-ho demanat formalment dos cops. El Departament va fer “*com si sentís ploure*”. Però això, com seguidament explicarem, no li ha servit per a res. **La justícia, finalment, ha triomfat i ens han donat la raó.**

El procediment judicial per impugnar el Pla de protecció

Un cop publicat l'anunci oficial d'aprovació definitiva del Pla, l'INSTITUT AGRÍCOLA no va dubtar en interposar —abril de 2021— Recurs Contenciós Administratiu contra el mateix. Estava clar que lluitaríem fins on calgués per tal que aquest Pla, i tot el que significava de nou model de gestió dels espais naturals, no prosperés. I, menys, sense el coneixement, debat i assentiment del territori. Posteriorment, el novembre de 2021, es presentava la demanda, on es ratificaven i ampliàvem els arguments que hem anat explicant, per tal que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en donés la raó.

Som coneixedors que altres organitzacions que, teòricament, representen a propietaris i empresaris agraris i forestals, van, també, interposar, Recurs contenciós contra l'aprovació del Pla de protecció. Però sembla que, justificant-se en una voluntat de negociació i de cerca d'una solució consensuada amb el Departament, ara d'Acció Climàtica, van aturar la tramitació del procediment judicial.

En canvi, a l'INSTITUT AGRÍCOLA no ens va tremolar el pols, i fidels a la nostra causa i al deure de servei als nostres socis i simpatitzants, i del territori en general, vam continuar, sols, amb el contenciós. Del qual, finalment, n'hem sortit victoriosos. La Sentència de Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, de 15 de desembre de 2023,

“Estima el recurs contenciós administratiu interposat per (...) INSTITUT AGRÍCOLA CATALÀ DE SANT ISIDRE contra l'Acord GOV/15/2021 (...) que aprovà definitivament el Pla de protecció del medi natural i del paisatge de l'Alta Garrotxa, que s'ANUL·LA”.

Alhora, condemna a la Generalitat al pagament de les costes processals.

La Sentència, a la data de redacció d'aquest article, encara no és ferma, i podria ser recorreguda en cassació davant el Tribunal Suprem.

Però, tot i així, esperem que amb tot aquest procés, que ha durat ben bé sis anys, el Govern s'hagi adonat que **les coses no es fan així, d'esquenes al territori, als propietaris i empresaris forestals, i als representats d'aquests.**

Desitgem que n'hagin pres bona nota.

Beget

EUROPA ES QUEDA SOLA

Existeix una bretxa cada vegada més prominent entre l'enfoc regulador envers la preservació del medi ambient dut a terme en els darrers anys a Europa i l'aplicat per altres països que, tot i ser més contaminants, no sembla que estiguin disposats, per diversos motius, a acompanyar a la Unió Europea en el seu precipitat periple per ser més sostenibles.

Europa no està tenint èxit en fer que la comunitat mundial l'acompanyi en el seu empeny regulador. Un exemple d'això són la manca d'acords més sòlids a la **COP28** del desembre passat.

Per què, doncs, s'entesta la Unió Europea en implantar normatives que, tot i tenir bones intencions (aconseguir menys emissions i ser més sostenibles), a la pràctica, són inassolibles degut a la seva precipitada posada en marxa i a la seva manca de previsió per compensar les conseqüències que se'n deriven per a l'economia i la societat? I quin sentit té que la UE assoleixi el seu objectiu de zero emissions netes de forma precipitada i aïllada, a espatlles del que fan la resta de països?

Tal i com apuntava l'economista i cap del servei d'estudis de L'Institut Agrícola, **Javier Santacruz**, al seu article publicat a *The Objective* (veure *Drecera num. 202 Novembre-Desembre 2023*), cinc països (**Xina, Estats Units, Índia, Rússia i Japó**) representen el 60% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a nivell mundial. Per lògica, el focus s'hauria de posar aquí i no en el 40% restant, del qual la Unió Europea representa menys d'un 10% d'emissions.

És incontestable que altres països, degut a la seva situació financera o a la seva infraestructura industrial, no duren a terme en tan poc temps objectius com els que planteja la UE (emissions 0 al 2050).

Per una banda, Europa ha de reconèixer que no totes les nacions poden permetre's el luxe d'acompanyar-los aplicant les mesures climàtiques que ells proposen o fins i tot brindar-li al tema el mateix capital polític.

Països que no tinguin un pes financer comparable al del mercat únic més gran del món, és poc probable que tinguin en ment aplicar una desacceleració productiva com dicta la UE.

En aquesta línia, és rellevant, en relació al sector agroalimentari, l'informe presentat en la seva intervenció a la COP28 per la **FAO** (Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació) on marca les pautes per a combatre la fam al món i alhora reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle. La FAO conclou que el món ha d'augmentar la producció de proteïna i que la forma més eficient de fer-ho és la carn.

Tal i com va explicar l'economista en cap de l'agència alimentària de l'ONU, **Màxim Torero** al *Financial Times*, "És necessari produir més [carn i productes làctics] perquè hi ha una gran quantitat de països que no consumeixen aquests micronutrients i productes". L'Informe assenyala que la forma de fer front al dèficit de subministrament de carn és intensificar la producció ramadera i augmentar l'eficiència a través de la innovació científica.

A més, en les seves conclusions, la FAO apunta que es requereix una transformació dels sistemes agroalimentaris i **trencar amb la "narrativa predominant de que augmentar la producció és sinònim de majors emissions i degradació ambiental."** Aquest suport a la producció ramadera ha despertat recels als grups ecologistes, més centrats, en general, en la situació que es genera a les regions desenvolupades que en les emergències alimentaries.

Aquesta fulla de ruta de la FAO està en línia i dona suport a la **Declaració dels Emirats sobre agricultura sostenible, sistemes alimentaris resilents i acció climàtica**, presentada a l'inici de la COP28 i subscrit per 134 països. El document incideix també en la necessitat de compaginar l'emergència climàtica amb l'emergència alimentaria dels països en desenvolupament. Entre d'altres línies de treball per aconseguir aquests objectius, assenyala polítiques que afavoreixin

sistemes agrícoles i alimentaris que incrementin els ingressos alhora que redueixen les emissions, millorant l'eficiència i la productivitat, afavorir les iniciatives de finançament públic-privat, accelerar la innovació i millorar les regles del comerç alimentari.

Si posem el focus en altres sectors, com ara l'energètic, l'aïllament en les propostes reguladores dels membres de la Unió Europea respecte a la d'altres països també és palpable. La COP28, celebrada a Dubai, estava clarament centrada aquest cop en els combustibles. L'acord final d'aquesta edició va arribar després de negociacions allargades fins a l'últim moment per cada paraula inclosa al text. En relació a deixar enrere l'ús dels combustibles fòssils, els països més ambiciosos (com els de la UE) volien incloure termes com "eliminar progressivament", però finalment s'ha acordat utilitzar una expressió menys contundent, "**fer una transició**" per deixar enrere els combustibles fòssils "als sistemes energètics, de manera justa, ordenada i equitativa, accelerant l'adopció de mesures en aquest decenni crític, a fi d'aconseguir el zero net per al 2050". Aquesta rebaixa en la contundència és un clar reflex de la necessitat d'arribar a un consens amb països que, tot i que no inclouen en les seves polítiques l'eliminació dels combustibles fòssils en un futur proper, tenen un important pes geopolític.

No s'ha d'oblidar que l'**Organització de Països Exportadors de Petroli** (OPEP) va vaticinar en el seu informe anual "**Perspectives del Mercat Mundial de Petroli 2023**" (WOO 2023), que el consum mundial de petroli seguirà augmentant almenys fins al 2045, una previsió que contrasta amb la de l'**Agència Internacional de l'Energia** (AIE), que veu possible el pic i declivi definitiu de la demanda mundial de combustibles fòssils abans del 2030. "Les crides a aturar les inversions en nous projectes petrolífers són erronis i podrien conduir al caos energètic i econòmic", va assenyalar el secretari general de l'OPEP, el kuwaití **Haitham Al Ghais**, en la seva introducció a l'informe.

Per la seva banda, **la Xina**, tot i ser el major inversor en energies netes del món, continua tenint una arrelada dependència al carbó del país: segons el laboratori d'idees estatunidenques **Global Energy Monitor** (GEM), el país ha creat aquest any més del 95% de la capacitat de generació d'electricitat a partir de carbó de tot el món. Ho ha fet accelerant-ne el desenvolupament a un ritme sense precedents, preocupada per la inestabilitat de les energies renovables quan no hi ha

sol o vent i escudant-se en la necessitat de garantir la seguretat energètica. Aquests projectes basats en el carbó converteixen al país en el major emissor de diòxid de carboni (**CO₂**) del planeta en termes absoluts, no per càpita.

En quant a energia nuclear, després de dècades de polítiques antinuclears a Europa —liderades en la seva majoria per Alemanya— cada vegada són més les veus que demanen una major explotació d'aquesta energia en pro de l'abaratiment energètic a Europa i de la garantia del subministrament. Seguint aquesta tendència, més d'una vintena de països van acordar durant la COP28 triplicar la capacitat actual de l'energia nuclear a nivell global per al 2050. Els països signants, entre els quals es troben entre altres **Estats Units, Bulgària, Canadà, República Txeca, Finlàndia, França, Ghana, Hongria, Japó, Corea del Sud, Països Baixos, Polònia, Romania, Eslovàquia, Eslovènia, Suècia, Ucraïna, Emirats Àrabs Units i Regne Unit**, es comprometen a "treballar junts per avançar en l'**objectiu global de triplicar** la capacitat d'energia nuclear des del 2020 fins al 2050, reconeixent les diferents circumstàncies internes de cada participant".

No obstant, ni **Alemanya** ni **Espanya** han signat aquest acord, i Espanya continuarà amb el seu pla de desmantellament de les centrals nuclears que finalitzaria previsiblement al 2035. Segons els experts, l'abandonament de l'energia nuclear suposarà l'augment de la dependència d'altres fonts d'energia, no només de renovables sinó de fonts convencionals, i en particular dels cicles combinats de gas natural. En augmentar l'ús de fonts d'energia fòssil, també augmenten les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Davant totes aquestes discrepàncies entre països en relació a la manera de reduir emissions, és necessari que els dirigents de la propera Comissió Europea (no oblidem que hi ha eleccions al juny de 2024) actuïn amb prudència a l'hora d'establir unes metes poc realistes i que, a més, no trobaran seguiment a la resta del món, provocant, d'aquesta manera, una situació de desavantatge competitiu del vell continent respecte a la resta d'economies mundials.

Jacques Delors, estadista europeu, artífex de la modernització de la UE

Com el president més fort de la Comissió Europea fins al moment, va impulsar el seu objectiu de crear una Europa unida

Jacques Delors, mort el passat desembre, serà recordat com una de les figures més talentoses i visionàries d'Europa. Pensador de gran escala, Delors va ser president de la **Comissió Europea** entre 1985 i 1995, període en què la llavors anomenada **Comunitat Econòmica Europea** es va convertir en una aliança política i va passar a anomenar-se **Unió Europea**, que en aquesta dècada va acollir en el seu si **Espanya** i **Portugal** el 1986 i a **Suècia**, **Finlàndia** i **Àustria** el 1995, per sumar un total de 15 Estats. En la seva posterior vida pública va seguir treballant per un objectiu global: la creació d'una Europa unida capaç d'exercir el seu pes en l'escenari mundial al costat dels **Estats Units** i altres potències com **la Xina**, **l'Índia**, **el Japó** i **Rússia**.

Delors va arribar a Brussel·les el 1985 després d'haver estat elegit per a la presidència de la comissió per **Mitterrand** i **Helmut Kohl**, el canceller d'Alemanya Occidental. Els pilars de la seva empresa eren dos: **el mercat únic europeu de capital, treball, béns i serveis; i la unió econòmica i monetària**. Conscientment o no, milions d'europesos estan en deute amb ell. Això s'aplica als 11 milions d'estudiants **Erasmus** que fins ara han participat en el programa i al milió de nadons nascuts d'aquesta experiència que els va canviar la vida. El mateix passa amb tots els europeus que van poder viatjar lliurement per la UE després de

l'Acord de Schengen, així com amb aquells que van poder establir-se dins del bloc des que van obtenir la ciutadania de la UE el 1992. Sense esmentar els cents de milers d'empreses que han prosperat en el bloc de **Mercat Únic** i els gairebé 341 milions que utilitzen l'**Euro** a diari. La moneda única va ser una de les seves grans apostes i no va arribar sota la seva batuta, però sí seguint el full de ruta que ell mateix va deixar escrit.

La contribució de Delors a la causa europea rivalitza amb la de **Jean Monnet**, **Walter Hallstein** i **Robert Schuman**, els pares fundadors de la **Comunitat Econòmica Europea**, creada el 1958. Com a estadista veterà, i segons el **Finacial Times**, Delors era l'equivalent europeu de **Henry Kissinger**, ex-secretari d'Estat dels Estats Units. Resumint la seva filosofia econòmica com a president de la Comissió, va dir: «*El model econòmic europeu s'ha de basar en tres principis: la competència que estimula, la cooperació que enforteix i la solidaritat que uneix*».

Pascal Lamy (cap de Gabinet de Delors durant la presidència de la Comissió i anteriorment com a ministre de finances francès) ha escrit sobre ell: «Jacques Delors sabia embolicar els seus projectes en una narrativa a la qual prestava especial cura. Quan ensenyava economia havia après a fer accessibles els conceptes abstractes i a simplificar els mecanismes complicats.

Per això es continua dient que **en temps de Delors, la gent entenia Europa**». La sortida de Delors de Brussel·les el 1995 va marcar el final d'una era política, especialment quan va decidir no participar en la carrera per la presidència francesa. El 1996 va crear **Notre Europe**, un **Think tank** d'experts també conegut com a **Institut Jacques Delors**, dedicat a objectius econòmics i socials, així com a la unitat europea.

QUÉ DIRIA AVUI DELORS SOBRE EL CAMÍ A SEGUIR PER EUROPA?

Quan una figura política important ja no està sorgeix aquesta pregunta. No hi pot haver una resposta definitiva, però el debat que genera pot ser molt rellevant. Durant els últims anys, Delors va mostrar la seva preocupació per la falta d'interès dels ciutadans amb la UE.

«En aquests temps de crisi per a la identitat europea, és fonamental que la UE demostrï que no està paralitzada, sinó a punt per actuar com una força d'avantguarda en els múltiples reptes als quals ens enfrontem», escrivia fa uns anys en una tribuna publicada per **Euractiv**. Delors va ser un home d'acció. I la seva major por en aquests últims anys era que la UE es quedés estancada i burocratitzada provocant una desconexió amb els ciutadans.

«UNA EUROPA MÉS NECESSÀRIA I MÉS DIFÍCIL»

Per concloure, exposem aquesta obvietat, que es desprèn dels nombrosos homenatges d'aquests últims dies: la integració europea sembla avui més necessària que en l'època de Delors, però més difícil. És més necessària si volem ser més forts junts davant la fragmentació i l'embrutiment del món, reflectits en el retorn de la guerra a Europa. És més difícil perquè el pas que hem de donar, el de l'**«autonomia estratègica»**, implica passar de la unió d'interessos econòmics ben entesos a la de la política, la unió de passions, valors i somnis.

Ara la UE és una criatura diferent: un bloc continental amb 27 estats membres, que durant més d'una dècada ha lluitat amb rescats financers d'emergència de països, l'arribada massiva de refugiats, el canvi climàtic, el Brexit, la guerra a Ucraïna i altres desafiaments geopolítics com la crisi del mar Roig, que a penes estaven en l'horitzó en l'època de Delors. Tot i així, gairebé tres dècades després que va deixar el càrrec, l'Europa actual encara porta la seva marca indeleble.

En paraules de la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, «honrem la seva herència renovant sense cessament la nostra Europa».

"MONSIEUR EUROPE"

Catòlic i progressista, es definia a si mateix com una persona "massa socialista per a la dreta i massa pragmàtica per a l'esquerra". De nord a sud o de dretes a esquerres de l'arc polític, totes les veus coincideixen en el seu enorme compromís europeu. Celebrat a l'esquerra i dreta com a "**gran europeista**", les seves necrologies estan repletes de qualificatius: europeista convençut, zar d'Europa o l'últim gran europeu. Però un sobresurt per sobre de la resta: **Monsieur Europe**. Va llegir com pocs el context històric del moment i va maniobrar com gairebé ningú per deixar una herència basada en els fets més que en eloqüents discursos.

«Home d'Estat. Artesà inesgotable de la nostra Europa. Lluitador per la justícia humana. Jacques Delors va ser tot això», ha assegurat **Emmanuel Macron**, president francès. El cap de l'Estat francès va insistir que Delors «va fer avançar com pocs el nostre continent» que «rara vegada ha progressat tant». «Va llegir clarament el canvi de temps provocat per la caiguda del Mur de Berlín», ha reaccionat **Jaume Duch**, portaveu del Parlament Europeu. «Tots som hereus de l'obra de Jacques Delors: una Unió Europea vibrant i pròspera. Amb una intel·ligència notable i una humanitat sense igual, ha estat el defensor incansable de la cooperació entre les nacions europees i el desenvolupament de la identitat europea».

Entre altres molts reconeixements internacionals, el Consell d'Europa el va nomenar **Ciutadà d'Europa**, honor que comparteix amb altres dos personatges capitals en la idea de «fer Europa»: **Jean Monnet** i **Helmut Kohl**. Gran admirador de la vocació europea dels espanyols, «que van comprendre immediatament el joc comunitari i que semblaven un país fundador i no un nouvingut» –va afirmar–, va ser guardonat amb el **Premi Príncep d'Assíries de Cooperació internacional** el 1989 o amb el primer **Premi europeu Carles V de l'Acadèmia de Yuste**. El 1998 va rebre el **X Premi Internacional Catalunya**, concedit per la Generalitat.

Aportacions de l'Institut Agrícola a la Comissió sectorial d'Agricultura i Ramaderia de la Taula Nacional de l'Aigua

L'Institut ha traslladat diverses aportacions en el marc de les diferents comissions sectorials de la Taula (Agricultura, Medi Ambient ...). Davant l'empitjorament de la situació de sequera, reproduïm part d'aquestes aportacions, en particular les principals que han estat traslladades a la Comissió d'Agricultura i Ramaderia.

MESURES ECONÒMIQUES PER ALS SECTORS AGROALIMENTARIS AFECTATS

L'Estat d'Emergència en les seves diferents fases (I,II,III) tindrà importants afectacions sobre el teixit agroalimentari productiu, en un moments on les tresorereries del sector estan força malmeses després dels crèdits de la COVID i l'anterior any de sequera. Motiu pel qual proposem l'adopció de diverses mesures que hauran de tenir-se en compte per a la seva aplicació en la present sequera, i molt especialment en una eventual modificació del pla de sequera per a futurs episodis i que hauria de contemplar la intervenció coordinada de diverses àrees del govern per dur-les a terme.

- Demanar l'autorització per adjudicar ajuts d'Estat a fons perdut per a les empreses afectades a fi d'evitar la pèrdua del sector productiu mitjançant un finançament específic.
- Pròrroga en l'execució dels crèdits dependents d'organismes de l'administració (particularment ICO, ICF).
- Bonificació de les quotes de la seguretat social
- Facilitar les gestions per a les empreses que hagin de tramitar una reducció de personal (ERTO o ERO)
- Deduccions fiscals aplicables sobre diferents conceptes com ara el IBI.
- Sol·licitar via l'Estat espanyol l'activació del fons de reserva de crisis per una situació excepcional com una sequera que arriba a una fase d'Emergència.
- Incorporar un reforç de personal a les diferents àrees relacionades amb els ajuts anteriorment esmentats per agilitzar tant la percepció de fons com els tràmits a la seguretat social.

MODIFICACIÓ EXCEPCIONAL LÍNIES AJUTS DE LA PAC

La situació de sequera està provocant desajustos greus que afecten als conreus, tant de secà com de regadiu. En aquesta situació dur a terme pràctiques recollides als **ecorègims** com ara deixar una coberta vegetal en conreus arboris o arbustius de secà, el mínim de guaret autoritzat, o la necessitat de fer determinades rotacions després d'un any que no ha crescut res, requereix de canvis. Especialment quan ens podem trobar 3 anys seguits en sequera.

Per altra banda, la pròpia **definició d'agricultor actiu**, bàsica per a percebre els ajuts, marca com a requisit que un 25% dels ingressos totals siguin agraris. S'acaba però que alguns agricultors no han tingut ni ingressos ni collita o aquesta ha estat molt insuficient, posant en entredit aquest 25% i arriscant a perdre-ho tot si encadenen 2 anys en idèntica situació.

Finalment, el sector cooperatiu pot veure's afectat per una entrada insuficient de producte que faci perillar les vendes i l'estructura de la cooperativa. És necessari habilitar els ajuts a tal efecte i els canvis normatius necessaris, particularment, a nivell d'inversions i fons operatius. La normativa que recull els ajuts de la Política Agrària Comuna ha d'incloure les excepcions i canvis necessaris en els seus instruments a fi d'evitar que les situacions d'emergència, com l'actual, no acabin esdevenint en un multiplicador dels danys i afectacions al sector agroalimentari.

És singularment rellevant la coordinació interadministrativa en una situació d'emergència.

FINANÇAMENT DE SISTEMES DE RECOLLIDA D'AIGUES

S'hauria de preveure una línia d'ajuts per a la construcció de dipòsits i basses de recollida i acumulació d'aigües, tant pluvials com recuperades d'altres usos, tant en l'entorn professional i agrícola, com en entorns particulars i domèstics, aptes per a l'ús agrari.

S'hauria de permetre l'adquisició d'aigua a d'altres regions en situació de normalitat per a poder omplir dipòsits per a reg. Entenent que es tracta d'un guany de recurs per a la conca que no competeix amb l'aigua d'ús de boca. Tot garantint la traçabilitat de la font d'abastament o punt d'origen de l'aigua adquirida.

IMPULS DE MESURES D'EMMAGATZEMATGE I REGULACIÓ PER LA MILLORA DE LA GARANTIA D'ABASTAMENT

El present episodi de sequera confirma el fet que una garantia d'abastament per sota dels 3 anys és insuficient per a l'àrea metropolitana, i caldrà combinar diferents estratègies per incrementar-la.

Si bé està previst incrementar la regeneració i dotar-nos de noves dessaladores, no es menys cert que el cost energètic de la mesura ens faci ser cauts. A més, cal tenir en compte que el sistema ha de ser redundat per oferir una veritable garantia. A títol d'exemple, si la desalació avui operativa a la àrea metropolitana s'hagués d'aturar de forma sobtada, l'impacte seria gravíssim pel fet que no disposaríem d'una alternativa real.

Cal que l'ACA avaluï la possibilitat d'incrementar la garantia d'abastament mitjançant mesures d'emmagatzematge i, en concret, del recreixement d'alguns dels embassaments actuals o fent-ne de nous.

En aquest sentit i, tot i que es possible que determinades ubicacions no arribin a emplenar-se mai com a conseqüència de la pluviometria escassa, cal tenir en compte que, episodis com el del Gloria, seran més freqüents i cal estar preparats per captar la major aigua possible en aquests episodis, de manera que incrementem la garantia d'abastament més enllà dels 3 anys.

MODERNITZACIÓ DE REGADIS I UN CENTRE D'INTERCANVI D'USOS DE L'AIGUA

És innegable que una millora del regadiu pot donar un estalvi raonable de recurs hídic, com tampoc no ho és que dites millores del regadiu, tot sovint, tenen un cost inassolible per al regants.

Les subvencions a fons perdut i els crèdits per finançar les operacions de millora poden ajudar a fer efectiu el projecte, però sovint son insuficients, arriben tard i inclouen procediments administratius interminables.

Tot i així, és un procediment que cal endegar, però que es podria veure's potenciat si l'aigua estalviada pogués ser comercialitzada pels regants mitjançant un centre d'intercanvi d'usos d'aigua de forma senzilla i amb garantia jurídica sobre l'aigua i les concessions.

És necessari establir aquest mecanisme per afavorir una línia privada de finançament que permeti una millora ràpida dels regadius amb el seu estalvi.

Altra millora possible és permetre que l'aigua estalviada serveixi per irrigar superfícies addicionals. Això ens permet incrementar la base productiva i els ingressos i ens permetria reduir considerablement el temps d'amortització de les inversions.

Tinguis en compte que si el sistema fos prou àgil, el mercat intern del sistema d'intercanvi d'usos ens permetria garantir determinats abastaments i finançar les millores del reg sense haver de recórrer al erari públic. O bé minimitzant molt la seva aportació

AGUA Y ALIMENTACIÓN, OLVIDADAS

«Las restricciones que hoy sufrimos no sólo tienen como causa a la maldita sequía, sino que, en gran medida, se deben a la ausencia de política hídrica»

POR MANUEL PIMENTEL

La sequía nos muestra su peor rostro. Al abrir los grifos de una parte de España, no mana el agua deseada y necesaria. ¿Quién es el responsable de esos grifos secos? Pues, en gran medida, nosotros mismos, por haber abandonado, durante demasiado tiempo ya, las inversiones hidráulicas que precisamos. Las restricciones que hoy sufrimos en distintas regiones no sólo tienen como causa a la maldita sequía, sino que, en gran medida, se deben a la ausencia de política hídrica. **Nuestra falta de previsión y de voluntad son responsables, en buena parte, del desabastecimiento que padecen familias, negocios y, también hay que decirlo, agricultores.**

Sea por el cambio climático, sea por los habituales ciclos pluviométricos –muy variados y extremos en nuestro país– sabemos que tarde o temprano sufriremos periódicos ciclos de escasez hídrica. Por tanto, sería de gobernantes sabios y prudentes el prepararse adecuadamente para aliviar el rigor de las seguras sequías. ¿Lo hacemos? No. ¿Por qué? Pues esa, querido lector, es la gran cuestión. **¿Por qué hemos decidido no hacer nada aun a sabiendas de que periódicamente nos faltará el agua en una u otra zona de España?** No es fácil proporcionar una respuesta a esta paradójica y contradictoria pregunta, pues, de manera cierta, aceptamos el perjudicarnos a nosotros mismos. ¿Qué fuerzas tan poderosas nos animan a pegarnos tiros en los pies de manera tan clamorosa y necia?

Pues la respuesta se debe conjugar en clave política, con entonación ideológica. Cuando sus señorías debaten sobre políticas hidráulicas nunca lo hacen sobre necesidades, capacidades y hectómetros cúbicos, sino que, prioritariamente, **argumentan en base ideológica con una lógica tan repetitiva como falaz, la de que las inversiones hidráulicas atentan contra la naturaleza.** Al tiempo, se jalean los atávicos rencores de aldea y terruño. Mi agua es mía y de nadie más, de aquí no sale ni una gota. Pues que bien, así nos va.

Por todo ello, la política hidráulica quedó congelada. De aquellas aguas, estos lodos. Ante la inacción, los grifos secos. Pero, dado que el respeto medioambiental es una prioridad a la que no podemos ni queremos renunciar, **¿se podría conjugar una política hidráulica sensata y sostenible, respetuosa con el medioambiente, que optimizara el uso del agua y que paliara los rigores de la sequía? Pues, la respuesta, sin duda alguna, es sí.** Se podría conseguir. Correspondería a la política el decidir las necesidades y los requerimientos, las prioridades y las prevenciones. Y, después, a los ingenieros el calcular, hacer y gestionar. Nos llevaríamos una gratísima sorpresa si conociéramos el potencial de mejora hidráulica que presentamos como país. Lo importante es la voluntad compartida, desgraciada y suicidamente hoy, lejana y difusa.

La política hidráulica es necesariamente compleja, con muchos factores y posibilidades a considerar. Un auténtico puzzle, con piezas como desalaciones, reutilización de aguas residuales, optimización de redes y regadíos, aguas profundas o gestión de acuíferos y trasvases, por citar tan sólo algunas de las más conocidas y destacadas. **Nuestra realidad autonómica**, en la que hasta las cuencas hidrográficas – una demarcación impuesta por la geología –, han quedado divididas, **dificulta, sin duda alguna, la gestión integral del agua que tanto precisamos.**

«Esperemos que la cordura colectiva nos permita abordar las inversiones y políticas hídricas que precisamos»

Llama la atención que las grandes inversiones hidráulicas parezcan imposibles de llevar a cabo, mientras asistimos, encantados, al anuncio de grandísimas y aventuradas inversiones en gaseoductos de hidrógeno líquido a alta presión que atravesarían la península por completo. Ante esta evidencia, nos preguntamos: **¿por qué en el agua no son posibles las inversiones y en la energía sí? Claramente por una cuestión de prioridad** y discurso. Esperemos que la cordura colectiva nos permita abordar las inversiones y políticas hídricas que precisamos y que no sea el dolor de sequías y restricciones el que, tarde, mal y a regañadientes, nos obligue a acometerlas.

No olvidemos que agua significa también alimentación, por lo que debemos recordar aquello tan sabio de que con las cosas de comer no se debe jugar frívolamente. En estos momentos de sequía leemos y escuchamos, con preocupación, voces diversas arremetiendo contra el uso agrícola del agua, confrontándolo con las necesidades urbanas. Supuestamente, el campo robaría el agua que precisan las familias, parecen decirnos los que atacan los regadíos. Estamos ante una muestra más del acoso sufrido por la agricultura durante estas últimas décadas, vista como enemiga del medioambiente y despreciada como proveedora de alimentos. Ya hemos escrito mucho sobre el porqué de este paradójico comportamiento, que tendrá –o ya tiene– como consecuencia la conocida como venganza del campo.

La desglobalización, los conflictos y las restricciones que han asfixiado a los agricultores, al punto de la ruina y el abandono, harán que, inevitablemente, entremos en un ciclo alcista de precios agrarios, que repercutirá con severidad en la cesta de la compra de continuar las cosas tal y como ahora están. Como sociedad tendremos que decidir qué queremos. **Si continuamos persiguiendo a los trasvases y restringiendo los regadíos, el consumo de frutas y verduras quedará restringido a las clases pudientes.** ¿Por qué no, entonces, gestionamos razonablemente el agua y los regadíos para conseguir aunar garantía de suministro, sostenibilidad, respeto al medio ambiente y a los caudales ecológicos, por un lado, con la producción variada de hortalizas a un precio razonable por otro? Agua y agricultura son dos caras de una misma moneda, la alimentación que precisamos, además de simbióticas y complementarias.

Precisamente, esta semana pasada se presentó en sociedad, en la Academia de Ingeniería en Madrid, el Foro Agua, Alimentación y Sostenibilidad, impulsado por el colectivo de ingenieros de caminos e ingenieros agrónomos, a los que, probablemente, se le unirán los industriales en cuanto a la faceta energética, necesariamente precisa en la ecuación a resolver. Pensemos, por ejemplo, **en las elevaciones como almacenamiento de energía, que tanto juego dará a las comunidades de regantes.** El Foro pretende aglutinar el conocimiento de ingenieros, técnicos, científicos, agricultores y ganaderos con la finalidad de aportar soluciones sostenibles, adaptativas e innovadoras a las necesidades reales de la población, mediante la gestión integral de los recursos hídricos y de la producción agroalimentaria. Está presidido por José Trigueros, presidente de la Asociación de Ingenieros de Caminos y su vicepresidenta es María Cruz Díaz, presidenta de la Asociación Nacional de Ingenieros Agrónomos.

«La Unión Europea tendrá que apostar por una estrategia alimentaria, al igual que hizo con la energética»

El enfoque de esta asociación nos parece muy acertado y, sobre todo, tremendamente oportuno. **Ahora, más que nunca, es necesario el debate sosegado sobre la gestión del agua y el suministro alimentario**, todo ello, por supuesto, garantizando la sostenibilidad irrenunciable. La ingeniería española ha demostrado con creces su excelencia a la hora de satisfacer retos y demandas. Dejémosla trabajar y nos devolverán con creces lo invertido.

«Es hora de enterrar la patética PAC actual, que parece apostar por la externalización de nuestra despensa a terceros países, a pesar de ser tiempo de conflictos y guerras»

Tarde o temprano –esperemos por nuestro bien que pronto–, la Unión Europea tendrá que apostar por una estrategia alimentaria, al igual que hizo con la energética. Es hora de enterrar la patética PAC actual, que parece apostar por la externalización de nuestra despensa a terceros países, a pesar de ser tiempo de conflictos y guerras. Nuestro campo para pasear, parecen proclamar, que ya producirán otros por ahí. Pagaremos las consecuencias de este desvarío comunitario. Creemos que esa miopía comienza a corregirse, y esperamos grandes consensos en la próxima legislatura europea para garantizar a nuestros ciudadanos una alimentación variada, sana, sostenible y, sobre todo, a un precio razonable. Garantía de suministro alimentario, le dicen, y a ello deberíamos ponernos. Estrategia alimentaria que necesariamente se tiene que aunar con la del agua, sobre todo en los países mediterráneos, tal y como en estas líneas defendemos.

Manuel Pimente, Doctor en Derecho, Ingeniero agrónomo, Empresario agrario y editor.

En España son muchos los ejemplos de buena gestión hídrica, de los que podemos aprender. La semana pasada asistí a un acto –lleno absoluto de sala– en Lorca, organizado por su Comunidad de Regantes, bajo la mano experta de la consultora BIA3. La comunidad de regantes, presidida por Juan Marín, gestiona con gran eficiencia más de 20.000 hectáreas de regadío, siendo pionera en desalación para regadío. Usa agua de distintas fuentes, como la desaladora, la reutilización de aguas residuales, presas y trasvase para producir alimentos de calidad que exportan a toda Europa. Su diversidad de fuentes y su eficiencia en el regadío le ha permitido poder regar incluso en estos tiempos de sequía. **La conjunción de técnica, experiencia y voluntad obra milagros, como vemos en el valle del Guadalentín.** Una muestra de lo que podemos conseguir si trabajamos en conjunto. Agua y alimentación, un matrimonio del que precisamos cada día. ¿Por qué nos hemos olvidado de ellas?

Ortega y Gasset dictó en 1939, en Buenos Aires, la famosa conferencia Meditación del pueblo joven. Allí pronunció la frase que aún resuenan en nuestros días. «Argentinos, a las cosas, a las cosas!», recomendándonos que olvidaran aquellas suspicacias, recelos y narcisismos previos que les impedían expresar el gran potencial que atesoraban como pueblo. **Trabajar en común sobre lo concreto, no paralizarse en estériles disquisiciones.** Pues bien, visto lo visto, bien que podríamos gritarnos a nosotros mismos, ¡Españoles, a las cosas, a las cosas! Cosas del comer y del beber, que deberían ocuparnos y mucho, no permitiendo que los previos desiderátums partidistas nos condenen a la sed o a la escasez alimentaria.

No tendríamos por qué sufrir restricciones en el futuro. **Solucionarlas es simple cuestión de voluntad compartida, ya que capacidad técnica y experiencia poseemos de sobra.**

Buen consejo el de Ortega, ¡A las cosas, a las cosas!!

EL MERCAT DE L'AIGUA: AIGUA PER A TOT I PER A TOTS

Foment
del Treball Nacional

INSCRIPCIÓ

29 febrer / 9:30 - 13:30 hores

Foment del Treball - Via Laietana, 32 Barcelona

L'Institut Agrícola i Foment del Treball organitzen la jornada
El Mercat de l'Aigua: Aigua per a tot i per a tots

Aquesta és una jornada transversal l'objectiu de la qual és mostrar, amb casos d'èxit, que els països que fan una bona gestió de l'aigua són aquells que posen en pràctica el **Mercat de l'Aigua**.

PROGRAMA

La jornada s'iniciarà a les **9:30** amb la benvinguda institucional a càrrec de **Josep Sànchez Llibre**, president de Foment i la presentació per part de **Baldiri Ros**, president de l'Institut Agrícola i vicepresident de Foment. Moderarà **Javier Santacruz**, economista i analista financer, cap del Servei d'Estudis de l'Institut Agrícola. A continuació atendrem els **casos d'èxit** de:

Israel: Itamar Glazer. Director científic de l'Institut Volcani, el principal centre d'innovació en R+D agrícola d'Israel. És professor afiliat de la Universitat Hebrea a la Facultat de Ciències Agrícoles i Ambientals. Té una àmplia experiència en l'inici, desenvolupament i transferència d'innovacions.

Holanda: *Pendent de confirmació*

Coffee break 11:00 h - 11:30 h

Califòrnia: Alvar Escrivá-Bou. Membre adjunt del Centre de Polítiques de l'Aigua de l'Institut de Polítiques Públiques de Califòrnia. Professor al Departament d'Enginyeria Civil i Ambiental i l'Institut de Medi Ambient i Sostenibilitat, Universitat de Los Angeles, Califòrnia. Especialitat: Enginyeria de sistemes hídrics, política hídrica, política de canvi climàtic.

Espanya: Narciso Berberana. Enginyer Industrial, s'ha desenvolupat com a CEO de grans companyies del sector ambiental. Impulsor de les biofàctories premiades per Nacions Unides. En l'actualitat és conseller de diverses empreses i assumeix la responsabilitat sobre la nova Direcció de Sostenibilitat, Descarbonització i Regeneració de recursos a Agbar.

Col·loqui - Cloenda

Cocktail/Networking (es preveu finalitzar a les 13:30 h)

L'INSTITUT AGRÍCOLA

CATALÀ DE SANT ISIDRE

*Associació d'Empresaris Agraris
des de 1851*

institutagricola.org
xarxanatura2000.com
ladrecera.com